

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Människa, landskap och förutsättningar för hållbara lösningar

Marie Stenseke

Professor i Kulturgeografi

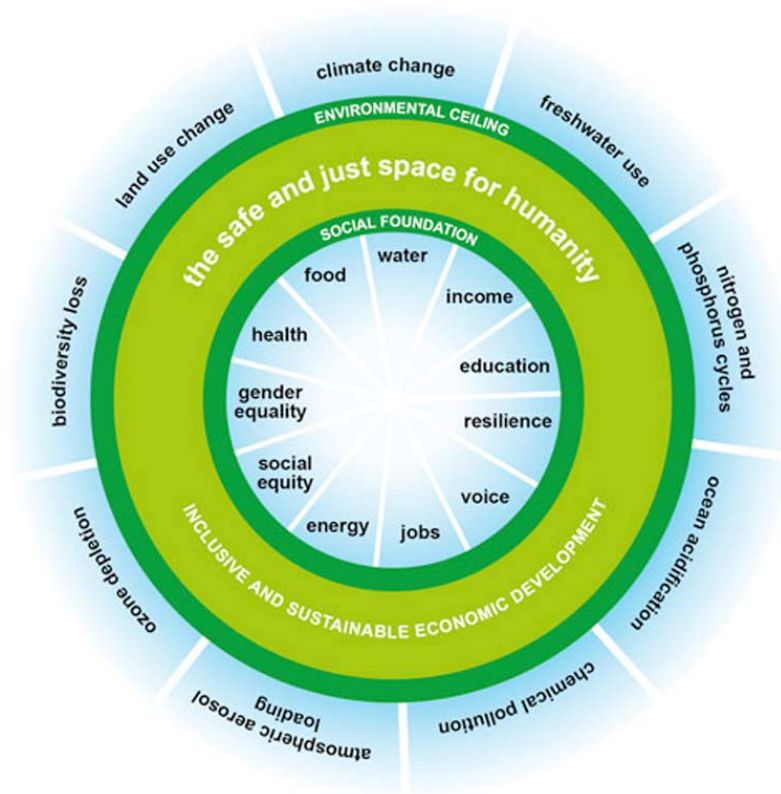

Mitt förhållningssätt till hållbarhet

- **The doughnut** – ett rättvist och säkert handlingsutrymme för mänskligheten

(<https://www.kateraworth.com/doughnut/>)

- **All-ekologi** – jordytan som mötesplats för materiella såväl som immateriella företeelser (Hägerstrand 2009)

HELHETSPERSPEKTIV för hållbar användning av mark och vatten

Ur Miljömålsberedningens betänkande, SOU 2014:50:

Hur marken bör användas kommer alltid att vara förknippat med svåra val. För att åstadkomma en långsiktigt hållbar markanvändning och en sammanhållen och hållbar vattenpolitik måste olika intressen och anspråk beaktas och vi måste göra avvägningar mellan olika samhällsmål.

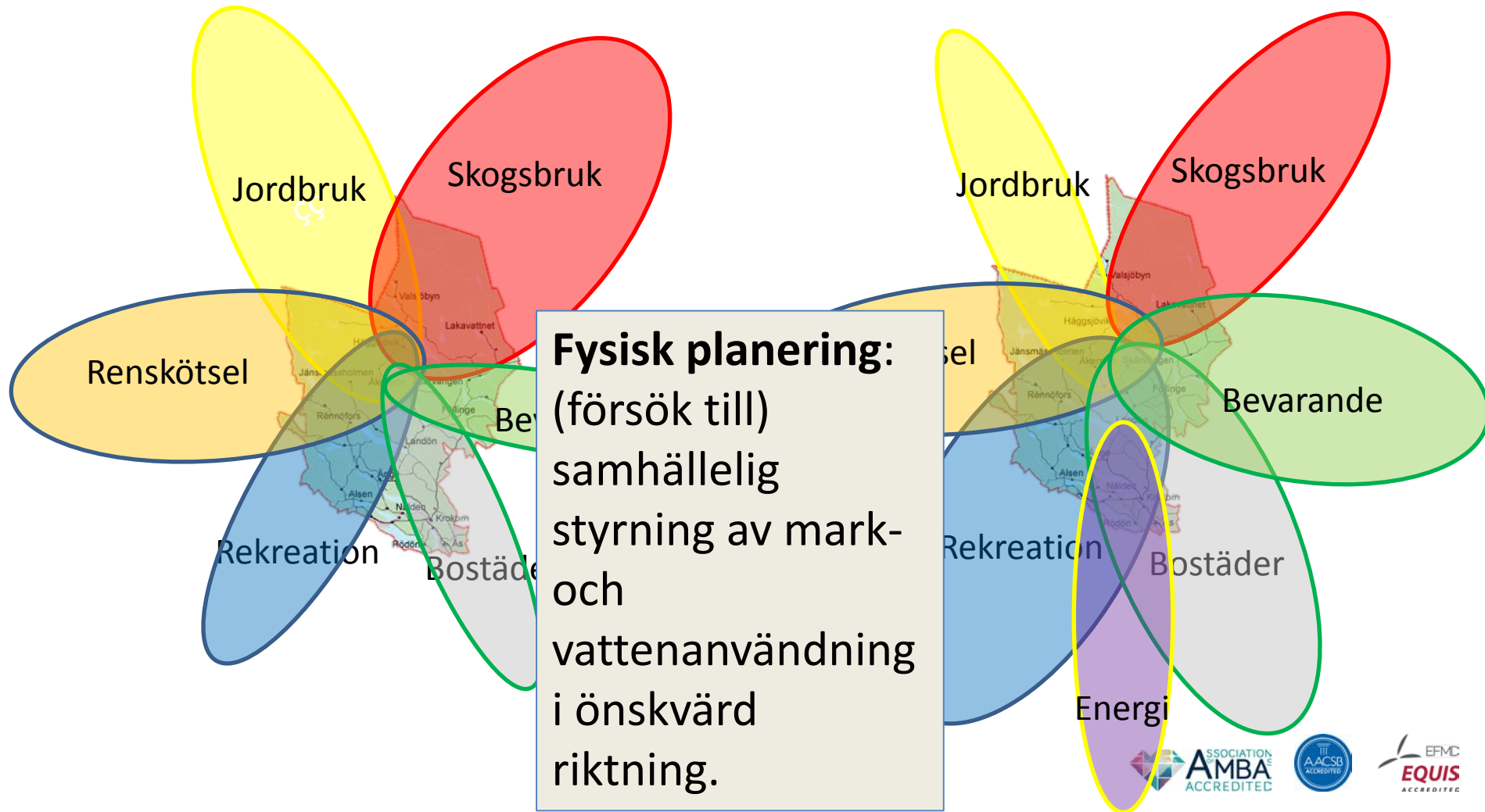
*I detta betänkande fokuseras på hur styrningen av markanvändningen kan utvecklas för ett **ökat helhetsperspektiv**, med särskild inriktning på samhällets behov av anpassning till ett förändrat klimat och främjande av grön infrastruktur.*

*I landskapet möts många olika värden och intressen – ekonomiska, ekologiska, estetiska, sociala och kulturella. Vi behöver **utveckla en helhetssyn** på landskapets värden och en hållbar förvaltning av dessa.*

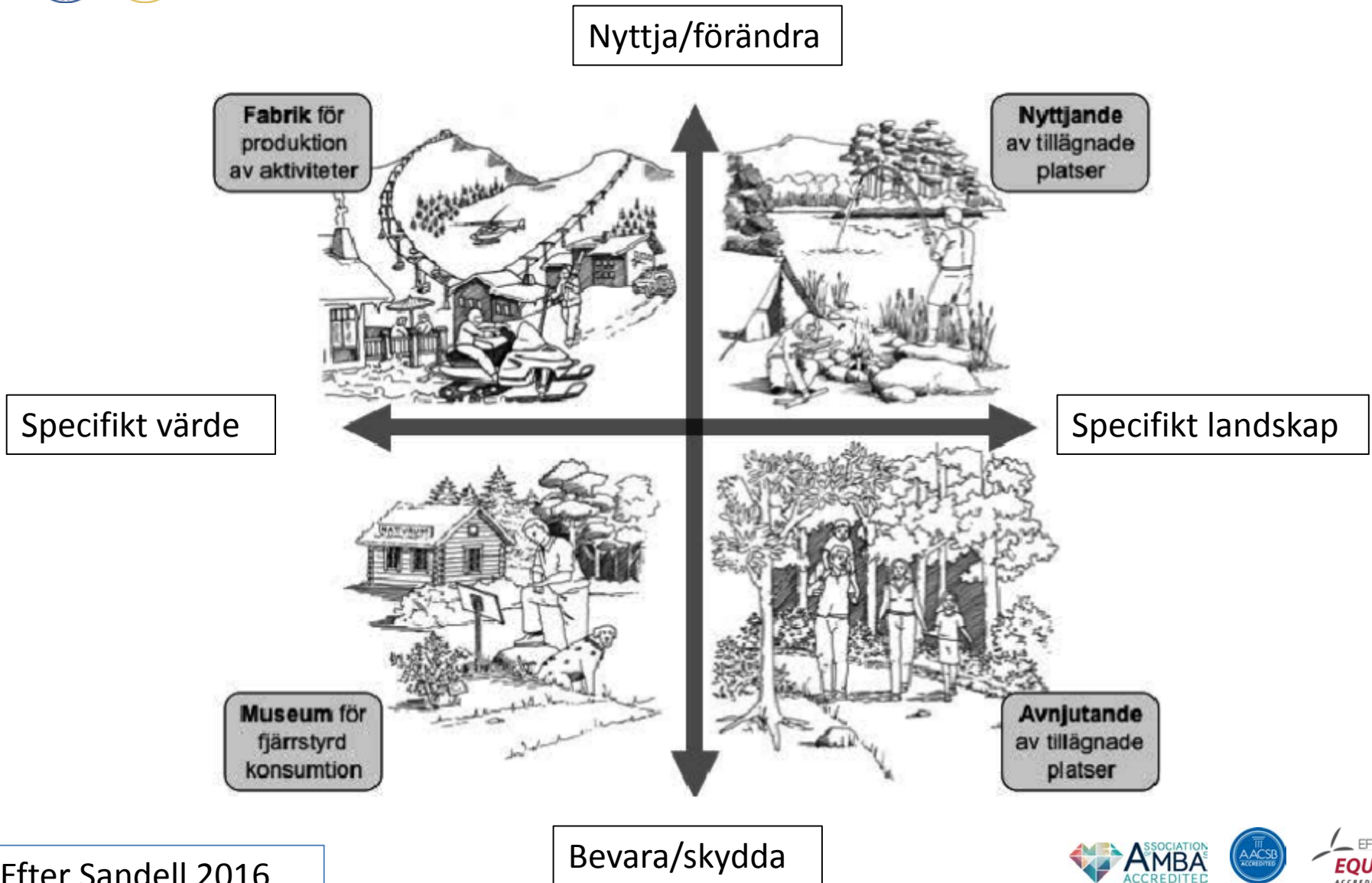

Förändring sker över tid

Olika inställningar till det fysiska landskapet

Efter Sandell 2016

Bevara/skydda

Landskapsperspektiv/helhetsperspektiv betyder synliggöra konflikter snarare än finna harmoni

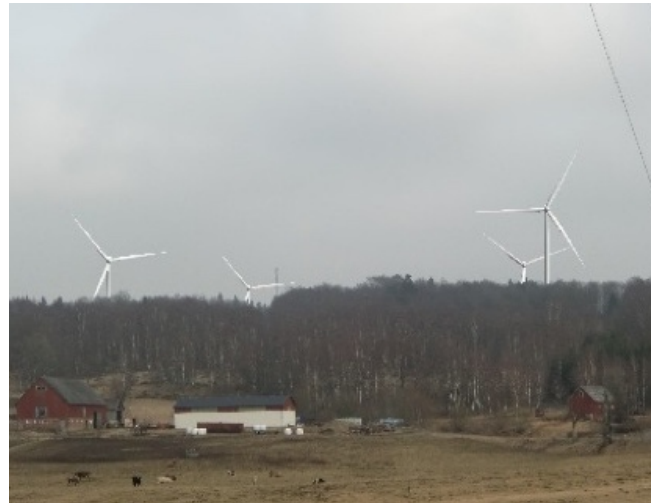

Foto från <http://alltidrottalltidratt.blogspot.se/2011/12/vargen-kynna-i-almhult-och.html>

The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services

www.ipbes.net

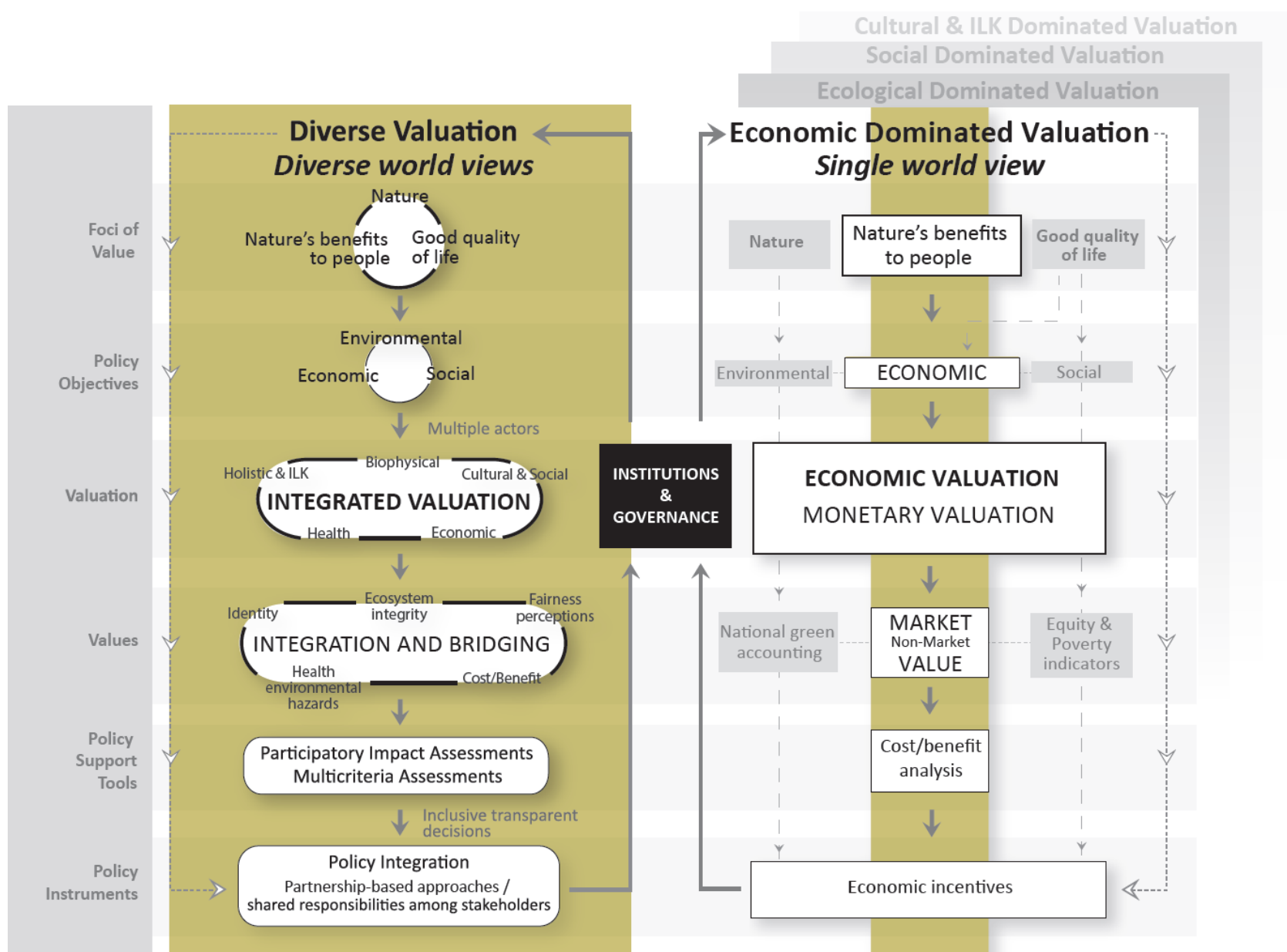

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

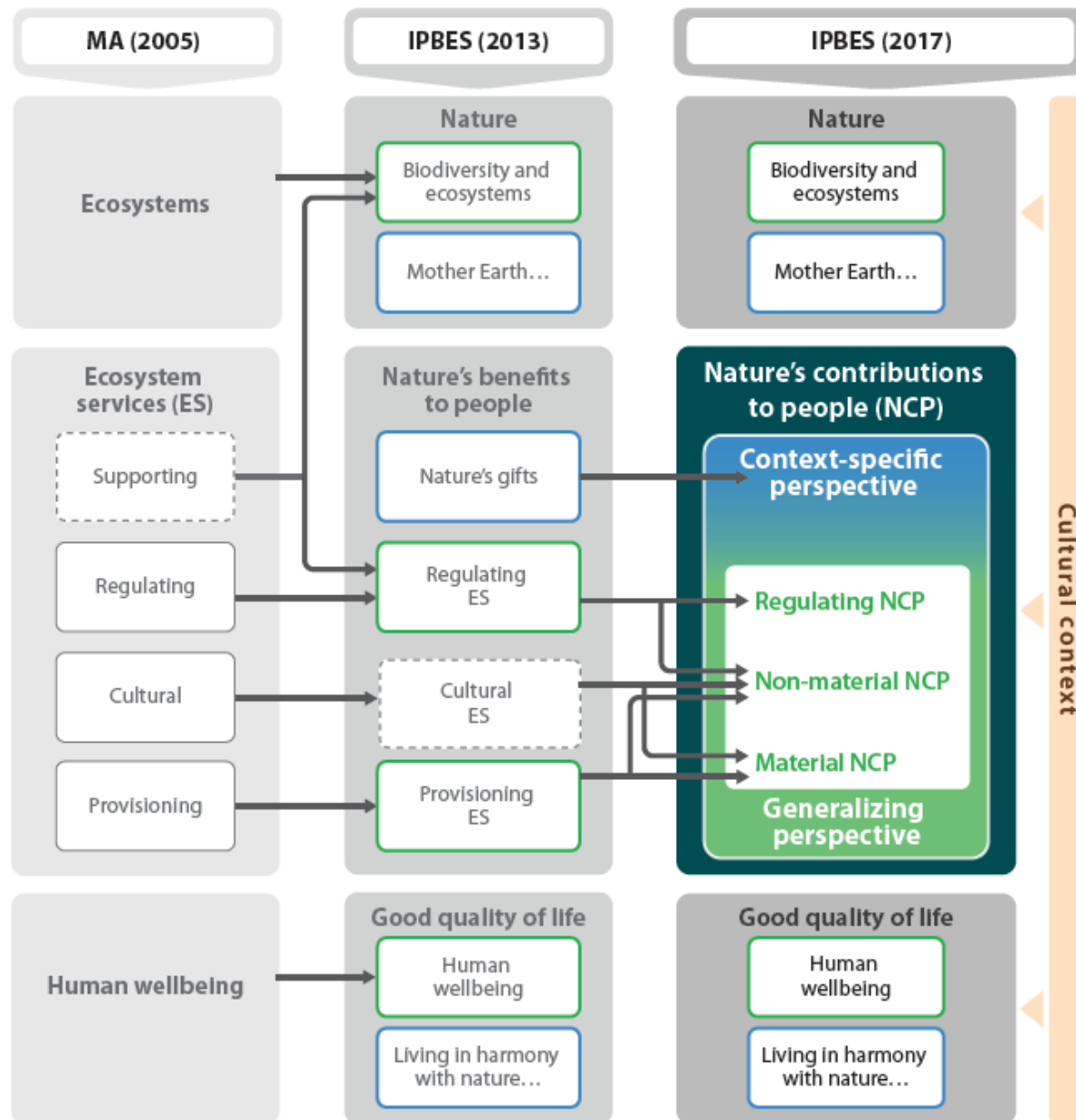
empowered lives.
Resilient nations.

IPBES: Värderings-pluralism

Pascual
et al.
2017

IPBES – Breddning från ekosystemtjänster till naturnyttor

Diaz et al
2018.

Naturnyttor – gör det nån skillnad?

Naturvårdsverket anger man som en svårighet (eller i alla fall som en bedömning) att landskapsbegreppet i enlighet med konventionens artikel 1 inte går att operationalisera eftersom det utgår från människors uppfattning (perception) av landskap. Naturvårdsverket anser att begreppet är "... är upplevelsebaserat och därmed i praktiken omöjligt att hantera"

Ur Riksantikvarieämbetet 2017: Arbetet med att ta till vara landskapskonventionens perspektiv

Trender och utmaningar

- Sektorisering

Systemet för hushållning med mark och vatten har ett regelverk som är splittrat på flera lagar och svåröverskådligt, vilket också bidrar till otydlighet och oklarheter vid tillämpningen.

Riksinträsseutredningen, SOU 15:99, s. 27

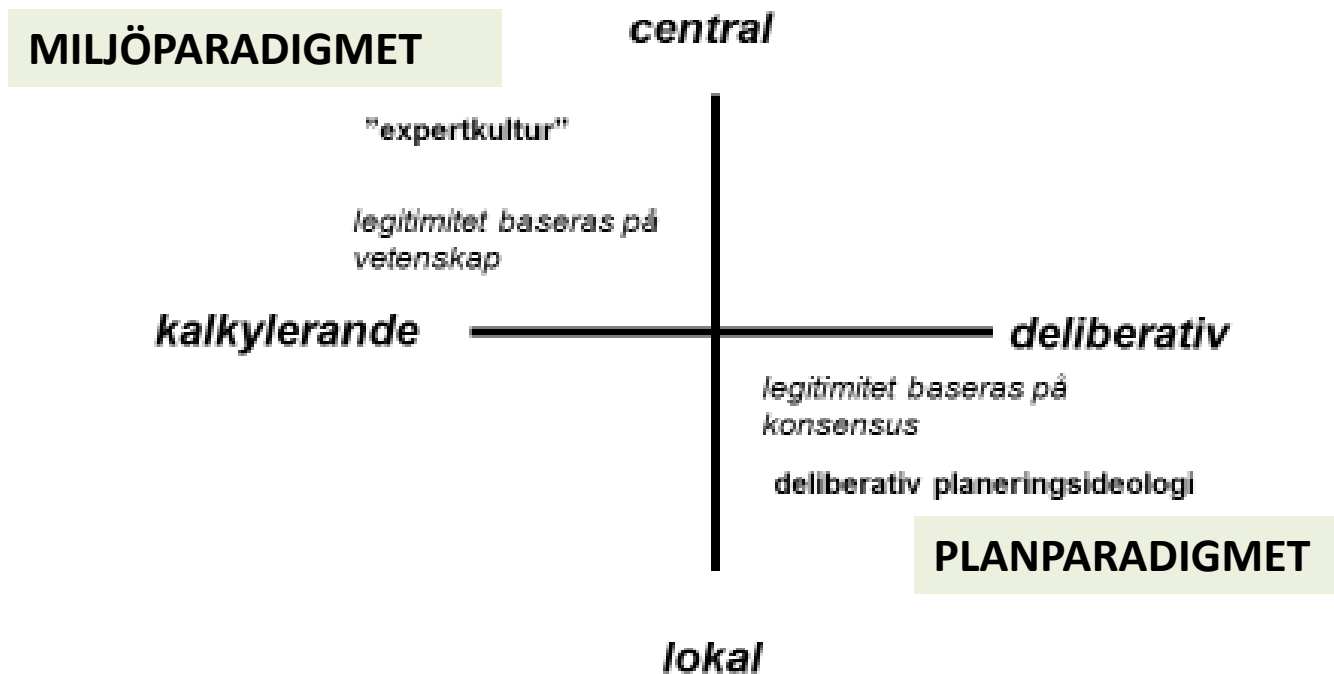

Trender och utmaningar

- Sektorisering
- Juridifiering

Två paradigm i styrningen av fysisk miljö

Emmelin & Lerman 2006, bearb.

Trender och utmaningar

- Sektorisering
- Juridifiering
- Avvägningar – i vilken skala?

Landscapes are locally manifested yet made by forces that at present are very much global.

Setten et al. 2012

IPBES: Mainstreaming – en nyckel för hållbar utveckling

Steg för att få till mainstreaming:

1. Öka medvetandet om kopplingar till livskvalitet
2. Definiera hållbarhetsmål utifrån ekologiska, ekonomiska och sociokulturella aspekter
3. Utforma strategier och styrmedel

Camilla
Sandström

Christina
Allard

IPBES 2018

IPBES: Mainstreaming – en nyckel för hållbar utveckling

Steg för att få till mainstreaming:

1. Öka medvetandet om livskvalitet

**Hög tid att processa en
NATIONELL LANDSKAPSSTRATEGI
(Fysisk riksplanering 2.0)**

ökologiska,
kulturella aspekter

strategier och styrmedel

IPBES 2018

- Díaz, S., Pascual, U., Stenseke, M., Martín-López, B., Watson, R.T., Molnár, Z. et al.** 2018. Assessing nature's contributions to people. *Science*, 359: 270-272.
- Emmelin, L. & Lerman, P.** 2006. Styrning av markanvändning och miljö. Stockholm: Ansvarskommitténs skriftserie.
- Hägerstrand, T.** 2009. *Tillvaroväven*. Stockholm: Formas.
- IPBES.** The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, <https://www.ipbes.net/>
- IPBES, 2018.** *Summary for policymakers of the regional assessment report on biodiversity and ecosystem services for Europe and Central Asia of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*. Fischer & Rounsevell, et al. (eds.). IPBES secretariat, Bonn.
- Pascual, U., Balvanera, P., Díaz, S., Pataki, G., Roth, E., Stenseke, M., et al.** 2017. Valuing nature's contributions to people: the IPBES approach. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 26-27: 7-16.
- Sandell, K.** 2016. Ecostrategies: Presentation and elaboration of a conceptual framework of landscape perspectives. *Tourism*, 64: 63-80.
- Stenseke, M.** 2017. Landskapsperspektiv och fysisk planering – hur hänger det ihop? *Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens Tidskrift*, 156: 11-13.
- Stenseke, M.** 2016. Integrated landscape management and the complicating issue of temporality. *Landscape research*, 41: 199-211.
- Stenseke, M., Lindborg, R., Dahlberg, A. & Slätmo, E.** 2012. System or arena? Conceptual concerns around the analysis of landscape dynamics. I Plieninger & Bieling (eds). *Resilience and the cultural landscape: Understanding and managing change in human-shaped environments*. Cambridge: Cambridge University Press, 80-94.